

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	292
Land:	Libanon
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	"Mänskliga rättigheter i Libanon 2005"
Udgivet:	2005
Optaget på baggrundsmaterialet:	7. april 2006

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Libanon 2005

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

2005 var ett omvälvande år för Libanon. Turbulensen började i september 2004 då parlamentet efter påtryckningar från Syrien ändrade konstitutionen, med målet att förlänga sittande president Emile Lahouds mandat. Därefter följde säkerhetsrådsresolution 1559/04 som utan att namnge Syrien uppmanade alla utländska styrkor att lämna Libanon och också till avväpning av alla inhemska och utländska miliser - det vill säga Hizbollah och palestinska fraktioner i flyktinglägren i Libanon.

Efter mordet på förre premiärministern Rafiq Hariri, de massiva demonstrationer som följde och internationella påtryckningar tvingades Syrien genomföra resolutionen. Det militära tillbakadragandet avslutades den 30 april 2005, då de sista syriska styrkorna lämnade Libanon. Vilket eventuellt inflytande Syrien har kvar i Libanon är ovisst. Libanon (och även Syrien) avvaktar FN-utredningens slutrapport om mordet på Rafiq Hariri.

För att helt genomföra kraven i resolutionen 1559/04 måste en avväpning genomföras av Hizbollah och de palestinska fraktionerna. I praktiken ligger både de palestinska flyktinglägren och gränsområdet mot Israel utanför de libanesiska myndigheternas kontroll.

Hur det framtida läget för de mänskliga rättigheterna (MR) i Libanon kommer att påverkas återstår att se. Den politiska situationen fortsätter att vara spänd. De politiskt motiverade våldsdåden fortsätter. Utöver Haririmordet har 12 andra attentat utförts fram till oktober 2005. MR-aktivister, journalister och andra har varit måltavla för det ökande våldet. Mordet på Samir Qasir, journalist, George Hawi, före detta ledare för kommunistpartiet, mordförsök på Elias el-Murr, försvarsminister, och May Chidiaq, TV-journalist, hör till attentaten.

Eldstrider mellan olika libanesiska fraktioner ägde rum i samband med det libanesiska valet i maj-juni och krävde flera dödsoffer.

Situationen i de södra delarna av Libanon har fortsatt varit spänt med israeliska överflygningar långt inne på libanesiskt territorium och obemannade flygplan, så kallade *drones*, som Hizbollah skickar in över norra Israel. I januari 2005 dödas en fransk OGL-observatör (Observer Group Lebanon – under FN-hatt) och en svensk skadades.

Graden av personlig frihet i Libanon är stor i jämförelse med andra länder i regionen. Men betydande inskränkningar i grundläggande mänskliga rättigheter förekommer. Det associationsavtal som Libanon och EU undertecknade 2002 anger respekten för de mänskliga rättigheterna som en grundval för samarbetet. Avtalet har ratificerats av Libanon samt de flesta EU-länder – endast ett land återstår (Nederländerna). Förhoppningen är att avtalet ska ge ytterligare en möjlighet att främja mänskliga rättigheter i Libanon.

Trots det osäkra MR-läget har en del förbättringar genomförts under det gångna året. Inför det libanesiska valet i maj/juni fick till exempel den före detta generalen och exilpolitikern Michel Aoun återvända till Libanon. Landet ratificerade hösten 2005 FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet, och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala MR-konventionerna

Libanon har ratificerat följande av FN:s MR-konventioner:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, 1976 (dock ej de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffande av dödsstraffet)
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, 1976
- Konventionen om avskaffandet av all former av rasdiskriminering (reservation avseende artikel 22), 1971
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (med reservationer avseende artiklar 9(2), 16 (1) (c,d,f,g), 29(1)), 1997 (dock ej det fakultativa protokollet om enskild klagorätt)
- Konventionen mot tortyr, 2000 (dock ej det nyantagna fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr)
- Konventionen om barnens rättigheter, 1991, samt under 2001 signerades det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi (dock ej det fakultativa protokollet om handel med barn)
- FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet, och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn

Libanon rapporterar till FN:s konventionskommitté för de konventioner som ratificerats. I många fall har dock rapporterna inkommit med flera års försening.

Libanon har inte anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention med tillhörande 1967 års protokoll, men sitter i UNHCR:s exekutivkommitté.

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den libanesiska grundlagen garanterar grundläggande rättigheter till liv och kroppslig integritet. Inga av statsmakten sanktionerade avrättningar utan föregående rättsligt förfarande förekommer enligt uppgift.

Insynen i militärdomstolarna och fängelserna är obefintlig. Misshandel och tortyr förekommer – främst i samband med frihetsberövanden och inledande förhör. Regeringen har offentligt medgivit detta och utlovat att åtgärder ska vidtas för att förhindra tortyr. Under 2004 har flera rapporter kommit om att misstänkta islamister ska ha misshandlats under förhör hos den militära underrättelsetjänsten. Anklagelser har även funnits om att dödsfall i samband med tortyr förekommit. Även olika palestinska fraktioner uppges göra sig skyldiga till övergrepp inom ramen för den godtyckliga rättsskipning som med libanesiska regeringens tysta medgivande bedrivs i flyktinglägren.

Libanesiska häkten och fängelser är på grund av bristande resurser kraftigt överbefolkade och uppfyller inte internationell minimistandard. Under inbördeskriget förekom ett stort antal försvinnanden. Många av dessa libaneser hölls under längre tid i syriska fängelser. Trots officiella uppgifter om att samtliga sådana fångar släppts förekommer fortsatt rapporter om att ett mindre antal av dessa fortfarande ska finnas kvar i syriska fängelser. I kölvattnet av 2005 års politiska händelser har en kommitté tillsatts för att utröna ödet för libanesiska fångar i Syrien.

Sedan många år har det pågått förhandlingar mellan Hizbollah och Israel om fångutväxling – under 2004 handlade det om ett 20-tal libaneser och fyra israeler. En lyckad fångutväxling har kunnat genomföras under 2005. 21 Hizbollah-fångar i Israel utväxlades mot en israelisk soldat och kvarlevorna av en annan dödad soldat.

4. Dödsstraff

Dödsstraff återinfördes 1990 i syfte att förebygga allvarlig kriminalitet under det känsliga återuppbyggnadsskedet efter inbördeskriget. 1994 skärpte parlamentet lagen genom att besluta att dödsstraff skulle utdömas i samtliga fall av mord inklusive mord med politiska motiv. Mellan 1994 och 1998 avrättades 12 personer. Sedan 1998 har det funnits ett de facto moratorium. Detta bröts

under 2004 med tre verkställda dödsstraff. Tre avkunnade dödsdomar väntar på verkställighet. Verkställandena av dödsdomarna 2004 föranledde starka reaktioner både internationellt och nationellt. EU demarscherade, det vill säga uppvaktade libanesiska myndigheter och framförde sitt motstånd mot dödsstaffet. Inga nya verkställigheter har noterats under 2005.

5. Rättssäkerhet

Libanesiska domstolar är i princip självständiga i förhållande till den verkställande makten, men rättssäkerheten är bristfällig. Politiska påtryckningar på domstolarna förekommer. Bristen på kompetenta domare är ett annat allvarligt problem, som ofta leder till att kvaliteten på rättskipningen är otillfredsställande och att förseningar medför långvariga frihetsberövanden. Vissa mål hanteras i särskilda militär- eller säkerhetsdomstolar, i synnerhet högmålsbrott där landets säkerhet och stabilitet bedöms vara hotad (till exempel spioneri, kontakter med Israel etc.). Specialdomstolarnas domar går inte att överklaga. Ingen insyn förekommer i militärfängelserna. Röda korset tillåts inte göra besök.

I Libanon finns utöver de civila domstolarna 17 religiösa domstolar för de 19 officiellt registrerade religiösa samfundet. Dessa domstolar dömer i allt som gäller familjelagstiftning - äktenskap, skilsmässor, vårdnad av barn och arv.

För barn i åldern 7-18 år som begår brottsliga handlingar finns särskilda ungdomsdomstolar, som beroende på barnets ålder fattar beslut om lämpliga åtgärder. Straffbarhetsåldern för barn är 7 år, vilket strider mot konventionen om barnets rättigheter som Libanon ratificerat. Fängelsestraff kan utdömas från 15 års ålder. Sedan tre år tillbaka finns också två ungdomsfängelser.

6. Personlig frihet

Enligt libanesisk lag krävs skriftlig arresteringsorder för gripande av en person. Åtgärden ska vidare prövas av åklagare inom 48 timmar. Dessa regler överträds dock regelbundet av myndigheterna. Detta drabbar i synnerhet gästarbetare från Asien och Afrika.

Den libanesiska armén och dess säkerhetsstyrkor gör ibland godtyckliga frihetsberövanden utan skriftlig arresteringsorder – i synnerhet i fall som anses kopplade till terrorism eller hot mot landets säkerhet.

En libanesisk parlamentarisk kommission konstaterade i maj 2001 att av drygt 7 000 frihetsberövade personer i libanesiska fängelser var endast 2 500 formellt dömda för brott.

Enligt libanesisk lag råder i regel såväl inrikes som utrikes resefrihet. Lagen förbjuder dock resor till Israel. På grund av värnplikten måste män mellan 18-

21 år få särskilt tillstånd för utrikes resa. Giftnor måste få makens godkännande för att kunna ansöka om pass.

7. Straffrihet

Den straffrihet som förekommer har i allmänhet gynnat de privilegierade i samhället med goda politiska kontakter. Korruption är ett utbrett problem. Överträdelser begångna av säkerhetstjänstens personal utreds – om de alls utreds – internt och leder sällan till någon rättslig åtgärd.

8. Yttrande- och mediefrihet

Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet och den libanesiska grundlagen stipulerar yttrandefrihet. Det finns ett stort utbud av tidningar, radio- och TV-stationer. Den officiella censuren bygger på stickprov, ingen obligatorisk förhandsgranskning förekommer. Medierna utövar självcensur i vissa politiskt känsliga frågor (t ex Israel samt i konfessionella frågor), men mediedebatten kan ändå betecknas som livlig.

Under de senaste åren har dock flera incidenter inträffat som hotat mediafriheten. Flera regimkritiska journalister har arresterats eller trakasserats och under 2005 också dödade (Samir Qasir) eller utsatts för mordförsök (May Chidiaq)

I mars 2002 dömdes Antoine Bassil, korrespondent för TV-kanalen MBC, till 4 års fängelse (efter överklagan reducerat till 2,5 års fängelse) för samröre med Israel och för att ha skadat relationen till Syrien. Al Hayat-redaktören Habib Younes dömdes samtidigt för samma brott till 3 års fängelse, som i högre instans sänktes till 15 månader. Younes släpptes efter att ha avtjänat strafftiden i november 2002. I september 2002 beslutade mediedomstolen att stänga TV-kanalen MTV och radiokanalen RML på grund av överträdelser av medielagen i samband med ett fyllnadsval till parlamentet, som vanns tidigare under året av kanalernas ägare, oppositionspolitikern Gabriel Murr. Dessa kanaler har trots upprepade försök att överklaga inte fått tillfälle att lägga fram sina sakargument för en högre domstol. MTV:s lokaler är fortsatt förseglade men TV-kanalen tycks vara på väg att få tillbaka sitt sändningstillstånd.

Inskränkningar i yttrande- och pressfriheten förstärks av en ännu gällande lag från 1953. Denna lag säger att en person som vill starta en ny tidning endast kan göra det genom att uppköpa en befintlig sådan.

Enligt grundlagen råder förenings- och församlingsfrihet, men staten begränsar i vissa fall denna rätt. Till exempel måste politiska partier formellt godkännas av regeringen och registreras. Övriga föreningar och sammanslutningar behöver vid bildandet notifiera inrikesministeriet. Alla demonstrationer och offentliga politiska möten måste få förhandstillstånd av inrikesministeriet.

Under våren 2005 lättade inrikesministeriet på sina krav vad gäller demonstrationsfriheten och upp till flera miljoner människor kunde delta i demonstrationer om den syriska närvaron i landet eller som var föranledda av Haririmordet.

Under 2005 försökte de kristna s.k. Cederväktarna att blåsa liv i sitt parti som varit förbjudet sedan inbördeskrigets slut. Efter en presskonferens där partiet meddelade att det skulle börja verka igen frihetsberövades dess representanter: Habib Younes, journalist, Naji Aoudah, advokat, och Josef Touq, skribent. Anklagelserna mot dem gällde att de vid nämnda presskonferens hade delat ut CD-skivor med partiets historik och stadgar. Bland annat propagerade partiet i CD-skivan för att Syrien utgjorde ett större hot mot Libanon än Israel och att Libanon ”borde tömmas på palestinier”. Det är i skrivande stund oklart om och i så fall när partiet kan börja verka.

Religionsfriheten är garanterad i grundlagen och respekteras i praktiken.

9. De politiska institutionerna

Libanon är en parlamentarisk demokrati utan statsreligion. Den politiska makten är dock, enligt konstitutionen, fördelad på konfessionella grunder. Presidenten ska vara kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och parlamentets talman shiamuslim. Presidenten väljs av parlamentet för en period om sex år. Han kan enligt konstitutionen inte väljas om. I september 2004 förlängde parlamentet tvärtemot konstitutionen och trots intern och extern kritik (FN-resolutionen 1559), med inblandning av Syrien, den sittande presidentens mandatperiod med tre år.

De 128 mandaten i parlamentet är fördelade på 50 procent kristna och 50 procent muslimer. Val till parlamentet äger rum vart fjärde år. Nästa val blir i maj 2009. Inga traditionella politiska partier finns, snarare grupperingar baserade på konfessionalism eller uppbyggda kring en stark politisk person eller en tillfällig allians i någon sakfråga. Kvinnor har rösträtt och är valbara på samma villkor som män. Efter det senaste valet är dock endast 6 av 128 ledamöter kvinnor. I dag finns endast en kvinnlig minister, Nayla Muawad, i regeringen.

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den ekonomiska krisen har inneburit att klyftorna i samhället ökat. Arbetslösheten är hög (cirka 20 procent, men inofficiellt betydligt högre). I synnerhet utländska gästarbetare (asiater, afrikaner) har oskäligen och slaverilikhande arbetsförhållanden. Det stora antalet syriska gästarbetare har jämförelsevis mycket låga löner (understigande den lagliga minimilönen på 200 USD per månad), vilket även pressar ned lönerna för libanesiska arbetare och bidrar till att öka den inhemska arbetslösheten. De syriska arbetarna har, efter

vårens händelser, utsatts för trakasserier och i vissa fall dödats. Amnesty International har protesterat mot detta.

Arbetssituationen är särskilt alarmerande för palestinska flyktingar, som fram till nyligen hade omfattande yrkesförbud. Numera får de, efter ett regeringsdekret, arbeta inom lågstatusyrken.

Fackföreningar får bildas och verka fritt. Strejkrätten är garanterad i lag. Det finns totalt ungefär 160 fackföreningar i Libanon. Drygt 40 procent av de arbetande är medlemmar i en fackförening.

Libanon har ratificerat sju av ILO:s åtta centrala konventioner. Under 2003 ratificerades konvention nr 138 om barnarbete (med 14 år som minimiålder). Den enda konvention av dessa som inte ratificerats är konvention nr 87 om föreningsfrihet.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I Libanon finns högkvalificerad sjukvård att tillgå, men ofta till hög kostnad. Majoriteten av sjukhusen är privata. Många libaneser har inte råd att utnyttja den bästa sjukvården. En stor del av befolkningen omfattas inte av något offentligt socialt skyddsnät. Andelen av statsbudgeten (minus ränteutgifter) som används till hälsovård är cirka 10 procent. I de palestinska flyktinglägren ordnas sjukvård (primärvård) av UNRWA och enskilda organisationer utan stöd av den libanesiska staten.

Medellivslängden i Libanon ligger på 70 år.

12. Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet i Libanon är av tradition organiserat i anknytning till de olika religiösa grupperna. En majoritet av landets barn och ungdomar går i privata skolor. Det statliga skolsystemet anses allmänt vara undermåligt på grund av resursbrist. Cirka 20 procent av statsbudgeten (minus ränteutgifter) satsas på utbildningssektorn. Utbildningen i de statliga skolorna är kostnadsfri, bortsett från vissa avgifter för skolböcker, uniform etc. Utbildningen är obligatorisk till 12 års ålder. Enligt UNICEF går 98 procent av alla libanesiska barn i åldern 7-11 år i skolan. De ytterst få palestinska flyktingar som har råd att betala för privata skolor tillåts göra detta. I flyktinglägren är övriga hänvisade till UNRWA:s skolor, som har stor resursbrist. Flyktingbarnen är inte välkomna i de statliga libanesiska skolorna.

Läs- och skrivkunnigheten i Libanon är 89 procent, 95 procent bland männen och 81 procent bland kvinnorna.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Libanon har en BNP per capita på ca 4 360 USD. Inkomsten är dock ojämnt fördelad. Det offentliga sociala skyddsnätet är svagt utvecklat. Arbetslösheten är hög. Bostadssituationen för stora grupper libaneser är prekär, inte minst för de så kallade internflyktingarna (både kristna och muslimer) som under inbördeskriget tvingades lämna sin ursprungliga hemort för att söka sig till säkrare platser. De palestinska flyktingarnas levnadssituation försvåras av statlig diskriminering på bland annat arbets- och bostadsmarknaden samt vad avser äganderätten.

14. Kvinnans ställning

Sett i ett regionalt historiskt perspektiv har kvinnans ställning i Libanon varit stark. I dag jämför sig dock de libanesiska kvinnorna med kvinnor i Tunisien och Marocko, länder som kommit en bra bit längre på lagstiftningsområdet.

Rösträtten gäller lika för män och kvinnor. I parlamentet är dock endast 6 av 128 ledamöter kvinnor. Kvinnors rätt till land och arv regleras av respektive religiösa gruppers lagstiftning på området. Kvinnor har rätt att ärva och äga fast egendom, men tvingas ofta av tradition att avstå denna till manliga släktingar. Barn till en libanesisk kvinna får inte rätt till moderns medborgarskap om fadern är utländsk medborgare eller statslös (till exempel palestinier).

Kvinnors löner utgör statistiskt endast ca 75 procent av det manliga genomsnittet, trots att parlamentet 2000 antog en lag som slår fast principen om lika lön för lika arbete. I vissa muslimska kretsar är det sociala trycket starkt mot att kvinnan förvärvsarbetar utanför hemmet. Det förekommer ingen öppen könsdiskriminering i utbildningsväsendet, men analfabetismen är högre bland vuxna kvinnor än bland vuxna män, även om ny statistik visar att klyftan minskar.

Någon tillförlitlig statistik över våld mot kvinnor finns inte att tillgå. Våldtäkt ger ett minimistraff på 5 års fängelse. Våldtäkt av make betraktas inte som ett brott. Det förekommer uppgifter om att unga våldtäktsoffer i mindre utvecklade delar av landet utsätts för tryck (bland annat från inblandade familjer) att återta eventuell polisanmälan och istället gifta sig med gärningsmannen, för att "tvätta" bort skamstämpeln och möjliggöra strafffrihet för gärningsmannen. Enligt strafflagen kan reducerat straff utdömas i fall där en man dödat sin hustru, eller en kvinnlig släkting, om det kan påvisas att brottet begåtts som en konsekvens av "kvinnans omoraliska agerande" som "skadat familjens heder". Efter påtryckningar från kvinnorrätts- och MR-organisationer skärptes dock straffsatserna för hedersrelaterat våld 1999. Från de senaste åren finns inga uppgifter om att domar avkunnats där straffet reducerats på grund av brottet varit hedersrelaterat—gråzonen är dock stor.

Abort är förbjudet i lag, men förekommer illegalt. Inga rapporter om könsstympning har förekommit. Prostitution är förbjuden i lag, men förekommer i praktiken illegalt i anslutning till diverse nattklubbar. Handel med kvinnor är ett allt större problem och förekommer huvudsakligen i samband med prostitution. En majoritet av de prostituerade utgörs av gästarbetande kvinnor av östeuropeiskt, asiatiskt och afrikanskt ursprung.

Libanon ratificerade hösten 2005 FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet, och tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

15. Barnets rättigheter

Regeringen har skapat ett Högre Råd för Barnfrågor, som bland annat publicerat en rapport om uppföljning och efterlevnad av barnkonventionen. Regeringen avsätter dock generellt inte tillräckliga resurser för att kunna leva upp till konventionen om barnets rättigheter.

Situationen för många barn i Libanon är oroväckande, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och sociala missförhållanden ökat. Många föräldrar har svårt att försörja sina barn. Gatubarn förekommer och barnarbete (särskilt inom jordbruket) är en ekonomisk nödvändighet för många familjer. Den formella minimiåldern för förvärvsarbetande barn har höjts från 13 till 14 år.

För rekrytering till den reguljära armén gäller 18 år som åldersgräns. Rapporter om sexuella övergrepp mot barn hör till ovanligheterna. När det väl rapporteras väcker dessa övergrepp ofta stor anstöt bland befolkningen.

Sedan tre år tillbaka finns två ungdomsfängelser i Libanon. I brist på plats på ungdomsvårdsskolor/fängelser hålls en del minderåriga fängslade i vanliga fängelser.

16. Olika befolkningsgruppers situation

Den libanesiska grundlagen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla erkända och registrerade religiösa samfund åtnjuter till exempel en stor religionsfrihet. Detta hindrar inte att utländska medborgare diskrimineras i olika avseenden, till exempel vad gäller rätt till fast egendom eller arbete. Särskilt utsatta är hushållsanställda kvinnor från Sri Lanka, Etiopien och Filippinerna, som ofta i praktiken är livegna under anställningen. Enligt en välrenommerad MR-advokat finns över 150 000 gästarbetare i Libanon – exklusive de syriska arbetarna. Dessvärre finns ingen tillförlitlig statistik att tillgå i Libanon. Statslösa palestinska flyktingar diskrimineras systematiskt, se punkt 18 nedan.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning

Homosexualitet är ett brott enligt lagen och "homosexuella handlingar" bestraffas med upp till ett års fängelse enligt libanesisk lag. Ur samhällets synvinkel är det tabu och ett socialt stigma att vara HBT-person (homosexuell, bisexuell eller transexuell). Det finns ingen statistik över antalet HBT-personer i Libanon.

I dag finns dock en enskild organisation som försöker tillvarata/hjälpa HBT-personer i Libanon. Organisationen heter *Helem* (dröm) och startade sitt arbete i februari 2005. *Helem* har en website – www.helem.net – och ger bland annat ut tidskriften *Barra* (ute/utanför) på arabiska en gång i kvartalet. Förutom tidskriften arbetar *Helem* också med att försöka påverka lagstiftarna att ta bort den diskriminerande artikeln 534 i den libanesiska strafflagstiftningen (om "onaturligt sexuellt umgänge"). Den libanesiska lagstiftningen gör ingen skillnad på män och kvinnor i detta avseende.

Formellt är *Helem* registrerat och myndigheterna tycks vända bort blicken från deras verksamhet. I vissa fall samarbetar myndigheterna med *Helem* i fråga om till exempel hiv-upplysning. *Helem* arbetar också med enskilda organisationer. *Helem* torde vara unikt i sitt slag i Mellanöstern och Nordafrika.

18. Flyktingars rättigheter

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention med tillhörande 1967 års protokoll. Det finns ingen flyktingmottagning organiserad av regeringen. I Libanon finns ett stort antal internflyktingar (uppskattningar varierar från 300 000 till 1 miljon). Det finns officiellt 400 000 palestinska flyktingar registrerade hos UNRWA, men en inte obetydlig andel av dessa har lämnat Libanon. Det finns också ett stort antal palestinier som varken är registrerade hos UNRWA eller hos de libanesiska myndigheterna. Bristen på tillförlitlig statistik gör det svårt att uppskatta deras antal. De palestinska flyktingarna tillåts stanna i Libanon i avvaktan på repatriering, men lagen förbjuder uttryckligen permanent bosättning i Libanon, även för de flyktingar som fötts i landet. De palestinska flyktingarna diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer – arbete, bostad, utbildning, hälsa. Ett annat exempel på diskriminering är den libanesiska medborgarskapslagen. Enligt lagen får den libanesiskt medborgarskap som har en libanesisk far (att ha libanesisk mor ger ej rätt till medborgarskap) eller är född i Libanon och det kan fastställas att vederbörande inte kan erhålla ett annat medborgarskap. Detta gäller dock inte för palestinska flyktingar i Libanon.

Under år 2001 försvårades de palestinska flyktingarnas situation ytterligare genom en skärpning av bostadslagen som uttryckligen förbjöd palestinska flyktingar att äga fast egendom. Under hösten 2003 har en grupp

parlamentariker lagt fram ett lagförslag som ska tillåta palestinier att i vissa fall äga sin bostad. Det politiska motståndet mot förslaget har dock varit starkt. En viss uppmjukning har ändå kunnat skönjas under 2005 då regeringen genom ett regeringsdekret tillät palestinska flyktingar att arbeta inom vissa lågstatusyrken. Det är till dags dato svårt att ange hur dekretet genomförs.

Utöver de palestinska flyktingarna finns det flera tusen andra flyktingar i Libanon, främst från Irak (cirka 25 000) och Sudan (cirka 15 000) samt en liten andel från Nordafrika. Libanon ger ingen politisk asyl/skydd för flyktingar. Libanesiska myndigheter slussar de flesta fallen vidare till UNHCR, som har svårt att finna mottagarländer för de som slutligen ges flyktingstatus. Ett ökande antal avvisningsbeslut verkställs, även av sådana personer som givits flyktingstatus av UNHCR. Ett annat problem för flyktingar är att de riskerar att arresteras och frihetsberövas – ibland upp till ett år – som illegala invandrare.

19. Funktionshindrades situation

Antalet fysiskt handikappade ökade kraftigt under kriget. Lagen om funktionshindrade lägger fast att såväl statliga myndigheter som privata företag ska reservera tre procent av jobben för funktionshindrade, förutsatt att dessa i övrigt är kvalificerade för arbetsuppgifterna. De funktionshindrades intressen tillvaratas i praktiken främst av olika ideella organisationer, vilka får visst begränsat gehör och stöd hos myndigheterna. Vården och integreringen av funktionshindrade är, liksom den sociala omvården i allmänhet, i första hand en fråga för familjen eller privata institutioner.

20 Oberoende organisationer för de mänskliga rättigheterna

Ett stort antal oberoende MR-organisationer verkar i Libanon, såväl nationella som internationella. Amnesty International har öppnat ett regionalt kontor i Beirut, som framför allt arbetar med information inom landet.

Trakasserierna mot MR-aktivister har legat på samma nivå som under tidigare år och i vissa fall ökat. Fall där personer suttit frihetsberövade utan rättegång en kortare tid för att sedan släppas har konstaterats.

21. Fältverksamhet eller rådgivning på området för de mänskliga rättigheterna

Såväl FN, EU som bilaterala givare stödjer projekt som syftar till att främja respekten för MR i Libanon. MR är vidare ett viktigt element i det associationsavtal med EU som undertecknades i juni 2002 och som snart har ratificerats av alla EU-länder. Sverige inledde 2003 arbetet med att bygga upp ett regionalt biståndsprogram för Mellanösternregionen, inklusive Libanon. Fokus ligger på att främja demokratisk utveckling och respekten för de mänskliga rättigheterna. Bland svenska organisationer som arbetar i Libanon kan nämnas Svenska Rädda Barnen, Diakonia samt Kvinna till Kvinna.

